

REZERVAȚIA PALEONTOLOGICĂ „RAVENELE DE LA CIMIȘLIA” – MONUMENT AL NATURII DIN REPUBLICA MOLDOVA DE SEMNIFICAȚIE MONDIALĂ

A. DAVID, dr. habilitat în biologie, profesor cercetător
Viorica PASCARU cercetător științific,
Institutul de Zoologie al AȘM,

Abstract: *The work represents a short revision of the preconditions and history of the study, the compound of the animal skeletal remains, the scientific and practical significance of the Miocene (7-8 mln. y.a.) fossil settlement “Valley of Cimislia”. This place is considered as a paleontological monument of universal importance and is under protection of the state. There were recommended to arrange a paleontological museum in the open air as of 5-6 hectares neaby the road Cimislia-Comrat.*

Key words: *Gullies, reserve, paleontology, Cimislia, fauna, meotian, museum.*

Printre monumentele naturale paleontologice din Republica Moldova Rezervația paleontologică „Ravenele de la Cimișlia” ocupă un loc deosebit, fiind unul dintre cele mai vaste și importante în felul său dintre cele câteva zeci de monumente paleontologice ale republicii, aflate sub protecția statului (Hotărârile Sovietului de Miniștri al RSS Moldovenești din 13 martie 1962 și din 8 ianuarie 1975 și a Guvernului Republicii Moldova din 1998, Monitorul Oficial nr. 66-68 din 16 iulie).

Ce reprezintă această creație a naturii, care e istoria și semnificația ei?

Circa 7-6 milioane de ani în urmă, după retragerea apelor așa-numitei Mări Sarmațiene spre Oceanul Mondial, o mare parte din teritoriul actual al Europei, inclusiv și meleagul nostru, devine șes. Din spre munții Carpați, care se aflau încă în stadiu de formare, spre ocean porniseră mai multe râulețe în valea cărora, sub influența climatei foarte calde, se dezvoltă o vegetație variată și bogată, asemănătoare cu cea a subtropicelor de astăzi, creșteau ierburi de tot soiul, multe dintre care sub forme modificate au supraviețuit pînă în zilele noastre. În pădurile aflate îndeosebi în văile râurilor, creșteau de rînd cu stejarul, ulmul și alți arbori ce există actualmente cum ar fi: magnolia, laurul, smochinul, ienupărul, palmierul și

alți arbori și arbuști de origine mediteraneană.

Acestui paleolandșaft îi corespundea și o faună exotică variată. Pe pășuni pășteau herghelii de cai nu prea înalți, vârgați-hiparioni și diverse antilope curioase, printre arborii cu frunza permanent verde trăiau girafe, mlaștinile, bălțile și locurile umede ademneau mastodonții (proboscidiieni asemănători cu elefanții actuali) și mistreții exotici, prin poiene și tufărișuri pășteau rinoceri fără coarne, căprioare, cerbi neobișnuiți de talie mijlocie, unele specii de broaște țestoase. Pe urmele copitatelor se furișau carnivorii maxairozi cu colți mari și puterinici în formă de sabie și hiene gigantice. Pe terenurile deschise se plimbau struți mîndri, pe pietrele calde de pe costișele dealurilor se încălzeau șopîrle curioase și șerpi, în dosul bolovanilor de piatră și prin tufișuri se ascundeau țestoase terestre, iar în ierburi mișunau diverși șoareci și alte animale mici.

În urma unor calamități naturale, în special al inundațiilor mari, epidemiilor, incendiilor etc., pierreau multe animale, uneori cu sutele și chiar cu miile, care într-un mod sau altul, nimeriau în rîuri și lacuri, unde treptat erau acoperite de mîl, nisip, pietriș, argile și alte depuneri naturale. În aceste condiții, după descompunerea corpului, osemintele cu timpul se fosilizau (substanța organică se

pietrifica), păstrîndu-se, astfel, mii și milioane de ani. În rezultatul lucrărilor de săpare a diferitelor fundații și a canalelor, extragerii materialelor pentru construcții, eroziunii solului și formării ravenelor, a cercetărilor științifice planificate oasele animalelor preistorice apar la suprafață și ajung (cu regret nu întotdeauna) la specialiștii paleozoologii.

Astfel, în anul 1929, tînărul geolog Ion Suhov a descoperit într-o rîpă din zona de sud a localității Cimișlia (astăzi oraș) primul punct fosilifer cu resturi scheletice de hiparion, (gen de cal preistoric dispărut), vîrsta geologică – epoca Meoțiană, circa 7 mln. de ani în urmă).

În anul 1932 I. Suhov a mai descoperit în jurul Cimișliei încă cîteva puncte fosilifere meoțiene, printre care un zăcămint mare, foarte bogat de fosile ale diferitelor animale – hiparioni, rinoceri, antilope mici, girafe, mastodonți, broaște țestoase și alte vertebrate [Suhov, 1935].

Despre aceste descoperiri Ion Suhov a raportat în cadrul conferințelor științifice de la Universitatea politehnică din Timișoara (România), unde activa în calitate de lector. În 1934, la insistența profesorului de paleontologie de la Universitatea din București, Ion Simionescu, la Cimișlia a fost trimis pentru a efectua săpături și a colecta materiale osteologice tînărul paleozoolog și geolog basarabean

Nicolae Moroșan, discipol al lui I. Simionescu. În timp de 3 ani tînărul paleozoolog a reușit să adune o colecție foarte bogată și interesantă de reminiscențe scheletice ale animalelor vertebrate meoțiene (după I. Simionescu – pliocene), pe care le-a expediat pentru cercetare detaliată la București, ulterior fiind publicate în 5 volume cu denumirea „Vertebratele pliocene de la Cimișlia”, de Ion Simionescu în comun cu alți paleozoologi [Simionescu, 1938, 1940; Simionescu, Barbu, 1939; Simionescu, Dobrescu, 1939, 1941]. Mai tîrziu a fost editată și al VI-lea volum [Barbu, 1959].

În anii 1955-1956 la Cimișlia au fost efectuate săpături de către paleontologii de la Institutul Paleontologic din or. Moscova, la care au participat și cercetători din Chișinău de la Muzeul de Istorie și Studiere a Ținutului Natal (în prezent Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală al Moldovei) și de la Filiala Moldovenească a Academiei de Științe a URSS (în prezent Academia de Științe a Moldovei). Majoritatea osemintelor colectate (zeci de mii de exemplare, printre care piese scheletice foarte valoroase, unice ale hiparioni, girafe, rinoceri și ale altor animale) au fost expediate la Moscova. Cele mai interesante și importante materiale, sub aspect științific, sunt expuse în Muzeul Paleontologic al Academiei de Științe din Rusia (or. Moscova), publicate în câteva lucrări științifice [Година, 1967, 1979; Година, Давид, 1973].

O colecție neînsemnată de resturi scheletice din situl de la Cimișlia slab studiată (cu excepția hiparionului) se păstrează la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală al Moldovei.

La finele anilor 60 a sec. XX în ravenele de la Cimișlia se considerau identificate circa 15 puncte fosilifere meoțiene, în care s-a colectat un număr colosal de resturi scheletice de vertebrate, provenite de la aproximativ 35 de specii [Година, Давид, 1973].

În următorii aproximativ 40 de ani investigații speciale în rîpele Cimișliei n-au avut loc. Cercetările ravenelor au fost reluate înce-

pînd cu anul 2000 în legătură cu necesitatea studierii mamiferelor mici meoțiene și pregătirea materialelor faunistice în ansamblu pentru includerea lor în Cadastrul localităților fosilifere de vertebrate din Neozoicul tîrziu din Republica Moldova, care în prezent se află în proces de editare. Investigațiile au fost efectuate de paleozoologii de la Institutul de Zoologie al AȘ a Moldovei și Universitatea Pedagogică din Tiraspol cu sediul în Chișinău [Delinschi, 2008; Lungu, Delinschi, 2008]. Au fost depistate cîteva noi puncte fosilifere, s-au colectat materiale osteologice importante de micromamifere și de mamifere mari. În prezent componența faunei de vertebrate terestre meoțiene a ravenelor din împrejurimile or. Cimișlia constă din circa 40 de specii și vre-o 8 forme determinate pînă la gen, printre care: broaștele țestoase terestre, struțul, castorul de rîu, hienele robuste, felidele (mahairozi giganti cu colți mari și puternici), proboscidenii străvechi (mastodonți și dinoterii), caii primitivi (hiparioni), cîteva specii de rinoceri fără coarne, antilope și girafe, mai multe specii de rozătoare preistorice ș.a.

Materialele paleofaunistice din depunerile meoțiene de la Cimișlia au o mare valoare științifică, contribuind și continuînd să servească la elucidarea unor probleme fundamentale privind istoria faunei de vertebrate terestre a ținutului nostru, la evoluția acestei faunei de pe continentul european în Neogenul tîrziu. Ele au fost prezentate în diverse publicații științifice de specialitate, în rapoarte prezentate la mai multe conferințe internaționale. Astfel, situl fosilifer meoțian de la Cimișlia a devenit cunoscut specialiștilor paleontologi din diferite țări din Eurasia. Punctul fosilifer de la Cimișlia, piesele osteologice descoperite aici prezintă, de asemenea, interes instructiv și cognitiv.

În anul 1962, la solicitarea oamenilor de știință, zăcămintul fosilifer de semnificație științifică mondială din răpele de la Cimișlia a fost declarat de Guvern monument al naturii și luat sub protecția statului.

În anii 60-70 ai secolului XX, savanții I. Suhov, A. David, K. Negadaev –Nikonov au recomandat organizarea pe teritoriul rezervației respective a unui muzeu paleontologic în aer liber, însă propunerea dată a rămas pe hîrtie. Cerințele timpului de azi obligă revenirea la acest subiect.

Se recomandă ca muzeul respectiv să fie amplasat într-un loc mai accesibil pentru populație, în zona „Valea Satului” în parcela 74, subparcela 1, care se află vizavi de întreprinderea „Cimișlia – Gaz”, la o distanță de aproximativ 400 de metri de la șoseaua Cimișlia-Comrat, pe o suprafață de circa 6 hectare. Proiectul prevede efectuarea săpăturilor pentru colectarea materialelor paleontologice, organizarea unei secțiuni geologo-paleontologice demonstrative protejată de acțiunile distructive ale mediului (ploi, vînt, soare etc.), construirea unei încăperi pentru demonstrarea mostrelor scheletice, reproducțiilor peisagistice și de animale din timpurile respective, diferitor tablouri, scheme etc., ce țin de trecutul zonei Cimișliei și a regiunilor adiacente.

Se planifică asfaltarea drumului (circa 500 de metri) de la șosea pînă la obiect, a parcarilor pentru autoturisme, instalarea la intrarea din partea șoselei a unui anșlang cu inscripțiile respective și figura mastodontului (desenul 1), turnarea din beton armat a figurilor de dimensiuni naturale ale unora dintre cele mai reprezentative animale, cum ar fi mahairodul sau tigrlul cu colți în formă de sabie (desenul 2), hiparionul (desenul 3), rinocelul fără coarne (desenul 4), girafa, struțul (desenul 5) etc., care au populat aceste locuri 6-7 milioane de ani în urmă.

Muzeul v-a fi inclus în rutele turistice: republicană și internațională, va fi vizitat de către savanți, profesori, studenți, elevi, naturaliști, entuziaștii de a cunoaște ținutul natal

CONCLUZII

1. Rezervația paleontologică „Ravenele de la Cimișlia” prezintă

un deosebit interes științific și instructiv privitor la cunoașterea faunei, florei, landșaftului și condițiilor climaterice ce au avut loc acum 7-6 mln de ani în urmă în zona respectivă a Republicii Moldova.

2. Luînd în considerație semnificația mondială, cultural-instructivă și cognitivă a materialelor paleontologice și geologice pe care le conține, monumentul naturii vizat permanent trebuie să se afle în viziunea și atenția administrației publice locale și raionale, inspectoratului pentru protecția mediului ambiant, savanților paleontologi și geologi și, de ce nu, a școlilor din localitate.

3. Pornind de la cele menționate mai sus și în scopul popularizării semnificației monumentului naturii „Ravenele de la Cimișlia”, atragerii turiștilor și savanților din străinătate, entuziaștilor propunem organizarea, într-o zonă mai interesantă și mai agreabilă, a un muzeu pale-

3. Delinschi A. Contribution to study of maeotian fauna from the Cimișlia site the Republic of Moldova. /Structura și funcționarea ecosistemelor în zona de interferență biogeografică. Chișinău, 2008, p.187-193.

4. Lungu Al., Delinschi A. Les particularites des orictocenoses de la faune de Hipparion de site Cimișlia. //Acta Paleontologica Romaniaae, vol. VI, p. 187-193.

5. Simionescu I. Mamiferele pliocene de la Cimișlia (România) I. Carnivora. Academia Română. //Publicațiile fondului „Vasile Adamache”, vol. IX, nr. 50, București, 1938, 28 p.

6. Simionescu I. Mamiferele pliocene de la Cimișlia (România) IV. Rhinocerotidae. București, 1940, 48 p. +4 planșe.

7. Simionescu I., Barbu T. Mamiferele pliocene de la Cimișlia (România) III. Proboscidiens. Bucu-

Natura. An. XXIV, nr. 6, București, 1935.

11. Година А. Я. Неогеновые жирафы Молдавии. Место и значение ископаемых млекопитающих Молдавии, 1987, с.41 – 46.

12. Година А. Я. Историческое развитие жираф рода Palaeotragus. Труды Палеонтолог. Ин-та АН СССР, М. 1979, Т. 177, 114 с.

13. Година А. Я., Давид А. И. Неогеновые местонахождения позвоночных на территории Молдавской ССР. Кишинев, 1973, 106 с.

14. Давид А. Палеонтологические памятники Молдавии. /Охрана и рациональное использование природных ресурсов Молдавии. Кишинев, 1984, 186 – 199 с.

15. Давид А. Коморь але натурий петрификате. Кишинэу, 1990, 129 п.

16. Давид А. И.. Верещагин Н. К. Состояние изученности и дальнейшие задачи исследования ископаемой фауны Молдавии /Место и значение ископаемых млекопитающих Молдавии в кайнозое СССР. Кишинев, 1967, с.10- 37.

17. Кравчук Ю. П., Верина В. Н., Сухов И. М. Заповедники и памятники природы Молдавии. Кишинев, 1976, 310 с.

18. Тарабукин Б. А. Новый вид хиппариона из с. Чимишлия МССР. /Охрана природы Молдавии. Вып. V, 1968, с.70-78.

19. Тарабукин Б. А., Сухов И. М. Палеоландшафты неогена Молдавии. //Труды Государственного историко-краеведического музея Министерства культуры Молдавской ССР. Вып. II, Кишинев, 1969, с. 160 – 170.

Desenul 1. Mastodontul

ontologic în aer liber. Crearea muzeului va contribui, totodată, la conștientizarea societății locale privind protejarea monumentului.

BIBLIOGRAFIE

1. Barbu V. Contribuții la cunoașterea genului Hipparion. Academia Română. București, 1959, p. 3-83.

2. David A. Fauna și flora Moldovei în epoca Miocenă. //Revista „Sigma”, nr. 7-8, 1991, p. 114-119.

rești, 1939, 21 p. +4 planșe.

8. Simionescu I., Dobrescu Elena. Mamiferele pliocene de la Cimișlia (România) II. Resturi de Helladotherium duvernoi Gaudry și Lartet. București, 1939, 24p.+4 planșe.

9. Simionescu I., Dobrescu Elena. Mamiferele pliocene de la Cimișlia (România) V. Rumegătoarele. București, 1939, 37 p. + 3 planșe.

10. Suhov I. Zăcăminte de mamifere fosile din Basarabia. //